

azok a virágban elhelyezkednek. Egy teljes példányt pedig gyűjteményünk részére préseljünk le.

b) Szedjük szét és rajzoljuk le az illatos ibolya virág szerkezetét. Egy példányt gyűjteményünk részére préseljünk le.

1942. március 2. hete.

Olvasmánytárgyalás.

V. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Arany J.: Rozgonyiné c. költemény tárgyalása.

Nevelési cél: A magyar nagyasszonyok élete a múltban.

I. Előkészítés. a) Ráhangelés. Háború van, körülöttünk lángokban áll a világ. Ebben az ítéletidőben nemcsak a férfinak van dolga, a nőnek, a magyar asszonnak is ki kell vennie részét a munkából. Erre tanít bennünket a múlt, erre kötelez a jelen és a jövő. A magyar múlt sok szép példát mutathat a magyar nagyasszonyok életéből.

b) Célkitűzés. Olvassunk el egy magyar nagyasszonyról írt költeményt, lássuk, mit mond róla Arany János?

II. Tárgyalás. a) A költemény beállítása. A török 1428-ban megtámadta Galambóc várát, lent a Dunánál, amely mazzánk egyik fontos végvára volt. Az ütközetben Zsigmond magyar király is részt vett, úgyszintén Rozgonyiné Szentgyörgyi Cicelle is. A magyar nőt mutatja be költeményünk, milyen háborúban.

b) A költemény bemutatása.

ROZGONYINÉ.

„Hová, hává, édes férjem?”

„Megyek a csatába:

Galambócnál vár a török,

Ne várjon hiába.”

„Megállj, megállj, édes férjem!

Ne menj még csatába:

Befordulok egy kicsinyég

Öltöző szobámba”.

„Azt keresem, hív magyar nő,

Véres ütközetben,

Hogy lehessek élve, halva,

Mindig közeledben:

Súlyos a kard, de nehezebb

Százszor is a bánat;

Jobban törí, mint a páncél,

Kebelem utánad.”

„Én kegyesem, szép hitvesem,

Ellenemre jársz-é?

Síma vállad, puha kebled

Törí az a páncél;

Félve tartod a nagy kardot

Remegő kezeden:

Mit keresnél gyöngé asszony,

Véres ütközetben?”

Gyöngyös arany fejkötőjét

Sisakkal borítja,

Karcsú, fűzött, selyem vállát

Páncélba szorítja;

Kardot is köt: bársony övre

Gyémántos fogantyút;

Pici piros csizmáira

Szép ezüst sarkantyút.

Csalogatja csemegével
Muci paripáját;
Lepke szellő lebegteti
Tengerzöld ruháját;
Széles úton, poros úton
Felleget ver a ló,
Csillámlik a... villámlik a
Fényes acél patkó...

„Fogadj Isten, húgom asszony,
Itt az ütközetben;
Nyilat ugyan, amint látom,
Hoztál szép szemedben —“
„Uram király, Zsigmond király!
Nem oly divat már ma
Nyíllal löni, mint felséged
Fiatal korába!“

Galambócot a Dunáról
Ostromolni kezdik;
Folyamon is, szárazon is
Egyre törik, vesztik.
Elöl, elől Rozgonyival
Kedves életpárja,
Hív szerelme, szép Cicelle,
Szentgyörgyi leánya.

Pogány török a Moraván
Erkezik új haddal:
„Most vitézek! hajós népek!
Közös akarattal!“
Maga vivé Rozgonyiné
Ellenük a gályát,
Követi a sok dalia
Lobogó ruháját.

Szól az ágyú — szokatlanul
Durva ozmán fülnek;
Hajóira tűz-kanócok,
Koszorúk repülnek.
„Vizet, vizet!“ a pogányság
Ordítóz hiában;
Mind odaég, bár van elég
Víz a nagy Dunában.

Maga Murad ezt a dolgot
Nem veszi tréfára,
Közeledik nagy hadával
Törökök császára;
Százezerre megyen serge
Sok basával, béggel,
Török, tatár — spahi, jancsár
Válogatott néppel.

Kár volt neked, Zsigmond király
Mindjárt megijedned,
Gyalázon a pogánytól
Egér-utat vened,
Fut a farkas néha-néha,
De szikrázó foggal:
Népedet te átkeletted
Szökve, mint a tolvaj.

Spahi, jancsár utóhadnak
Ered az inába:
Sok rohan ott éles törbe,
Még több a Dunába;
Gyalog-szerrel a király is
Csak nehezen futhat,
Jó Rozgonyi karja, kardja
Csinál neki út.

„Hej! ki hozza, kormányozza
Ide azt a gályát?
Vagy már senki meg nem menti
Magyarok királyát?“
„Én, én hozom, gyöngé asszony,
Hajómat az éjben:
Ülj fel uram, Zsigmond király,
Te is, édes férjem!“

Lászlóvárott a magyarság
Vala bátorságban.
Híre futott a csatának
Széellyel az országban.
Egy árva szó sem beszéli
Zsigmond győzedelmét;
Mind a világ, széles világ
Rozgonyi Cicellét.

- b) A költemény által keltett élmények megbeszélése.
c) A költemény gondolatsóportonkénti olvasása és megbeszélése.

d) A költemény tartalmának elmondása. Rozgonyi Galambócra készül a török ellen. Szép hitvese öltözőszobájába fordult, páncélt ölt magára, kardot köt s bár az ura ellenzi, a hű asszony fegyverbe öltözött. Muci paripájára pattan s urával elrobog. Csak úgy esillámlik lova patkója! Zsigmond király évődve fogadja a „húgom asszonyt“, de az bátran visszavág. Galambócot a török szárazon, vizen töri, veszti. Rozgonyi élete párjával mindenütt elől küzd. A török új haddal jön. Rozgonyiné gályán támad rájuk sok daliával. A törökök hajói tüzet kapnak, odavesznek. Ekkor maga a szultán jön roppant hadával. Zsigmond király csúful egerútát vesz. A török sereg üldözi a futókat, sokan odavesznek, a király is alig menekülhet gyalogszerrel. De egyszer csak jön Rozgonyiné s megmenti a királyt. Hőstettét az egész ország dicsőítette.

III. Összefoglalás. Hivatkozás a mai időkre, amikor nemcsak a férfiak vesznek részt a nemzet nagy élet-halál harcában, hanem a nők is s mindenki, aki otthon maradt. (Légoltalom, sebesültek gyógyítása, a termelés biztosítása stb.)

1942. március 2. hete.

Alkotmánytan.

VI. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Az állampolgári jogok és kötelességek.

Nevelési cél: Az öntudatos állampolgár nevelése.

I. Előkészítés. a) Ráhangolás. A közelgő március 15-e szép ünnepe eszünkbe juttatja azokat az időket, amikor nem volt szabad a magyar, de nem volt egyenlő jogú a nemzet minden fia sem. A nemes emberé volt minden jog, viszont a jobbágy-nak csak kötelességei voltak. A földet túró jobbágy nem magának dolgozott, hanem termésének nagyrésztét a földesurnak kellett átadnia. Nem járathatta iskolába gyermekét, mert oda csak a nemes ember gyermeke járhatott. A szegény ember nem vállalhatott hivatalt, nem szólhatott bele az ország dolgának intézésébe, egyszerűen politikai jogai nem voltak.

Ezen a bajon segített a magyarság 1848 márciusában, amikor kimondták, hogy a nemzetnek minden tagja egyenlő jogokkal és kötelességekkel bír. Minden magyar egyenlő a törvény előtt, egyformán viseli a közterheket, vagyis fizeti az adót, minden magyar részt vesz a nemzet védelmében.

b) Célkitűzés. Most, hogy közeledik ismét március szép ünnepe, beszéljünk arról, mit köszönhetünk annak a márciusi nemzedéknek, szóljunk arról, melyek a magyar állampolgár jogai és kötelességei.

II. Tárgyalás. Az állam egyik legfőbb célja, hogy biztosítsa a nemzetet alkotó egyének boldogulását. Éppen azért az állam jogokat ad az egyeseknek, de viszont elvárja, hogy az